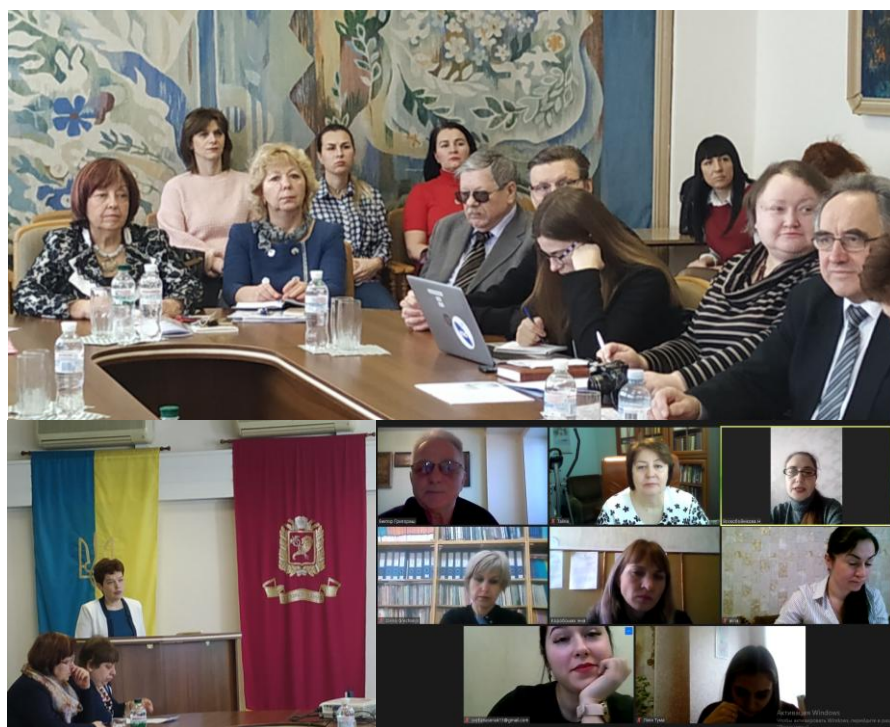

Розвиток системи управління закладом освіти
*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(19 травня 2021 року)*

Харків – 2021

ЗМІСТ

Ампілогова Т. М.	
<i>Управління процесом змін в культурі закладу загальної середньої освіти</i>	7
Андрієнко М. В.	
<i>Мотивація персоналу до впровадження інновацій як функція управління</i>	13
Бережна Т. І.	
<i>Діяльність адміністрації школи щодо розвитку творчого потенціалу вчителя</i>	17
Бєлік Т. А., Середіна А. С., Хільман А. О., Максимовська Л. І.	
<i>Із досвіду роботи класних керівників щодо адаптації першокурсників у харківському державному автомобільно-дорожньому коледжі</i>	25
Бондар Т. О.	
<i>Когнітивний менеджмент і стрес-менеджмент як важливі складові самоменеджменту педагога</i>	30
Бондаренко А. Ю.	
<i>Особливості іміджу закладу освіти та його структури</i>	35
Васильєва С. О., Ян Ян	
<i>Види педагогічної підтримки майбутніх учителів</i>	39
Водолазська Т. В.	
<i>Якість освітнього середовища</i>	43
Герасимова З. З., Біленко В. І., Кирєєв О. М.	
<i>Техніка безпеки при роботі з персональним комп'ютером</i>	49
Гонтар Н. І.	
<i>Управлінський потенціал керівника: сутність і структура</i>	54
Гончаренко О. О., Фірсова Н. В.	
<i>Фактори розвитку педагогічної майстерності викладача вишу</i>	59
Гречаник О. Є.	
<i>Організація співпраці з випускниками зі спеціальності 073 «Менеджмент» як умова підвищення якості освітньої діяльності</i>	65
Гречихіна Н. В.	
<i>Інформатизація як пріоритетний напрямок розвитку системи освіти України</i>	71
Гроза І. В.	
<i>Професійне зростання педагогів в умовах закладу освіти</i>	74
Денисенко А. О., Ван Ціхуєй	
<i>Засоби дистанційної освіти в підготовці майбутніх учителів мистецьких дисциплін</i>	79
Євдокімов С. В.	
<i>Формування інформаційної культури менеджера</i>	85
Жарко О. М.	
<i>Стимулювання розвитку творчої компетентності педагога</i>	89
Жеребчевський А. С.	
<i>Діяльність керівника зі створення й розвитку системи фізичного</i>	94

PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS IN THE CONDITIONS OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION

Groza I. V.

The article outlines the components of the work of the head of the educational institution, which will help to optimally determine the content and organizational forms of teacher training. Groups of teachers in relation to self-education and the ability to organize independent work on themselves, which must be taken into account by the head in the process of professional training in an educational institution.

Key words: teacher, managerial activity, educational institution, methodical work, self - educational activity.

ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Денисенко А. О.

Ван Ціхуей

У статті розглядається актуальність дистанційної освіти в умовах світової проблеми «Covid-19» у вищих освітніх закладах (ВОЗ). Виокремлено недоліки масштабного дистанційного навчання в умовах пандемії (в Україні та КНР) у ВОЗ. Розглядаються засоби дистанційної освіти в процесі підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін у форматі «стихійного» масштабного онлайн-режиму навчання.

Ключові слова: засоби дистанційної освіти, карантинний режим, майбутні вчителі мистецьких дисциплін.

Постановка проблеми. Карантинне сьогодення вибухнуло проблемами в освіті, медицині, економіці тощо. Дійсно, процес організації дистанційної освіти (ДО) у таких «унікальних» умовах був «стихійним» і виявив безліч освітніх проблем. Перед освітянами постало питання оперативного пошуку оптимальних шляхів упровадження масштабної ДО з метою попередження прогалин освітнього процесу «на відстані» для забезпечення якісних результатів онлайн-навчання.

Вимоги часу і ситуаційний карантинний режим (через «Covid-19») наголосили сьогодні на актуальності педагогічних проблем динамічної масштабної дистанційної освіти, зокрема таких, як: організація ефективного дистанційного навчання (ДН) в освітніх закладах (усіх рівнів) в умовах пандемії; негайне впровадження в педагогічний процес сучасних цифрових технологій (електронних програм); модернізація інформаційної інфраструктури; пошук і впровадження якісних шляхів оптимізації управління освітнім дистанційним процесом; мотивація дотримання навчальної дисципліни (самодисципліни) учасниками освітнього процесу в режимі онлайн; запровадження дієвих методів і засобів заохочення та залучення сучасної (учнівської і студентської) молоді до самостійних досліджень у форматі онлайн-режиму тощо.

У деяких країнах світу (США, Канаді, Великобританії, Нідерландах, Алжирі тощо) до ситуації з пандемією вже були створені віртуальні університети, де слухачі можуть отримати освітні послуги дистанційно за основними навчальними дисциплінами на базі будь-якого університету. У 2012 році Гарвардський університет і Массачусетський технологічний інститут створили спільний проект дистанційного онлайн-навчання (edX (<https://www.edx.org/>)). Реалізуються дистанційні програми і в країнах Європи. Поширюється ДО в Україні і КНР, зокрема для дітей з особливими освітніми потребами та тих, хто прагне отримати вищу освіту або підвищити кваліфікацію.

Однією з популярних технологій онлайн-навчання в Китаї є масові відкриті онлайн-курси МООС (навчально-методичні комплекси) із чіткою структурованою, упорядкованою системою подачі інформації, визначеними цілями, правилами роботи тощо. Електронні курси МООС наповнені відеолекціями із субтитрами, текстовими лекціями й домашнім завданням, тестами й підсумковими іспитами, персональним освітнім середовищем для кожного слухача.

Але сьогодні, у зв'язку з пандемією, ДО стала «стихійною», масштабною, нагально-актуальною не тільки для дистантивних слухачів та дітей з особливими потребами, але й для всіх ланок (учасників) освітнього безперервного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що проблема ДО не нова, але сьогодні вона набула особливої значущості та унікальності для прогресивного розвитку освіти та суспільства в цілому.

В останні роки питанням ДО й ДН присвячені дослідження зарубіжних та вітчизняних дослідників, таких як: О. Андреев, Р. Бел, Дж. Блумстук, В. Висоцька, Р. Деллінг, Є. Долинський, В. Желковська, Г. Рамбле, Д. Кіган, Г. Козлакова, В. Кухаренко, М. Сімонсон, М. Мур, Д. Кіган, А. Кларк, Дж. Коумі, Ю. Линник, В. Овсянніков, В. Олійник, О. Петерс, М. Пікуляк, Є. Полат, В. Рибалко, К. Січкаренко, В. Солдаткін, М. Томпсон, А. Хуторської, Л. Чирун, О. Цюняк, Н. Шаховська та інші вчені. Науковцями вивчаються принципи та особливості організації дистанційного навчання (електронного, відкритого, кореспондентського), дистанційного виховання, дистанційного дозвілля, досліджується ефективність різних форм, засобів, технологій онлайн-навчання (телевізійних, технологічних, комунікаційних), переваги та недоліки дистанційного освітнього середовища тощо.

У межах цієї статті виокремимо тематичні, але не тотожні дефініції – «дистанційна освіта» та «дистанційне навчання». Розглянемо засоби дистанційного навчання майбутніх учителів мистецьких дисциплін.

Мета статті – з'ясувати особливості реалізації ДО в умовах «Covid-19», виокремити недоліки стихійного масштабного дистанційного навчання в Україні та Китаї, розглянути засоби реалізації ДН в умовах карантинного режиму.

Виклад основного матеріалу. Із розвитком мережі Інтернет у світі з'явилася можливість здійснювати навчання у дистанційному режимі. Дистанційна освіта в КНР має давню історію (з 1950-х р.) і, по праву, її можна вважати лідером упровадження та розвитку ДО. Однак екстремальні умови карантинного режиму виявили певні недоліки такої «стихійної» системи освіти. В умовах «ізоляції» (через «Covid-19») масштабне ДН стало викликом для усіх учасників освітнього процесу – вимушених дистантних слухачів та організаторів ДО як в Україні, так і в Китаї.

Аналізуючи проблеми ситуативної масштабної ДО ми з'ясували, що одним із загальних недоліків організації ДН в Україні і Китаї стала відсутність інтернет-покриття в деяких віддалених районах (слабкий, повільний інтернет) та відсутність комп'ютерів у малозабезпечених сім'ях або погане відео- та аудіообладнання.

Дослідження вищої ланки освіти розкрило ще одну проблему стихійної ДО в Україні: «досвідчений контингент» освітнього процесу (як з боку студентів, так і з боку викладачів) має певні труднощі в організації та здійсненні динамічного масштабного онлайн-навчання (недостатній рівень володіння комп'ютерними технологіями, обмеженість знань у царині цифрових технологій та можливостей Інтернет-мережі, незнання можливостей телекомунікаційних технологій, недостатній рівень знання «мови програмного забезпечення» (електронні програми для процедур навчання, діагностування, збирання й опрацювання результатів контролю тощо), відсутність електронних підручників, посібників і т. ін.

Досліджуючи ДН майбутніх педагогів в університетах КНР, ми теж виокремили деякі проблеми в організації онлайн-навчання: інформаційна цензура викладеного матеріалу на певних Інтернет-платформах (Weibo та WeChat); порушення навчальної дисципліни з боку студентства (присутність на заняттях, пунктуальність), інертність студентів, інші часові пояси, сталість традиційних онлайн-форм роботи (брак цікавих форм ДН), недооцінка активності здобувачів освіти, а звідси – зниження відсотку прагнення до навчання (проблеми з бажанням навчатися, відсутність мотиву, стимулу, зацікавленості) тощо. Важливою проблемою сучасного студента в обох країнах є відсутність самостійності (неефективне і нераціональне використання часу) та низька мотивація освоїти навчальний матеріал.

Усе вищезазначене в обох країнах вимагає перегляду традиційних підходів щодо використання та систематизації модернізації інформаційних ресурсів, адаптування Інтернет-мережі до якісно організованого дистанційного освітнього процесу, пошуку ефективних засобів ДН і зосереджує увагу науковців на питанні реорганізації традиційної системи освіти, вдосконаленні змісту традиційної системи освіти і модернізації ДО в цілому.

Виходячи з того, що держава КНР вважає вчителя творцем нації, який виховує ідеали країни та втілює в життя нові ідеї для розбудови Китаю, керівництво держави у складний час пандемії намагалося запобігти

хаотичності карантинних перегонів ДО та організувало дистанційне освітнє середовище на належному рівні.

У межах цієї статті розглянемо нетотожні дефініції ДО та ДН, а також комплекс засобів, що забезпечують ДО майбутніх педагогів.

За концепцією розвитку ДО – це нова прогресивна форма навчання, але рівноцінна з очною, вечірньою, заочною, екстернатною, сімейною (домашньою) формами навчання. ДО – це процес і результат, це система передачі знань на відстані за допомогою засобів і технологій (інтерактивних освітніх платформ, електронної пошти, соціальні мережі тощо) та контролю за результативністю «on-line» навчання.

На даному етапі нормативно-правова база багатьох країн визначила механізм забезпечення здобуття освіти за дистанційною формою, виокремила використання цифрових технологій, які забезпечують здобуття повної освіти. У нормативних документах організації ДО зазначено норми, стан і перспективи такої освіти, регулюються права й обов'язки суб'єктів дистанційного освітнього процесу, особливості організації ДН тощо. Організація ДН забезпечує можливість «реалізовувати право осіб на якісну та доступну освіту відповідно до їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей та досвіду, незалежно від віку, місця проживання чи перебування, стану здоров'я, інвалідності, соціального і майнового стану, інших ознак і обставин, у тому числі тих, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти» [2].

Сьогодні ДН – інтегральна, інваріантна, гуманістична форма організації освітнього процесу та керована, дидактично забезпечена і контрольована педагогічна технологія, яка:

- здійснюється на відстані та має географічну, просторову та часову віддаленість;
- ґрунтується на засадах співробітництва і партнерства всіх учасників освітнього процесу, діалоговому обміні інформації;
- передбачає залучення слухачів до активної самостійної роботи, використання власного професійного досвіду та застосування сучасних інформаційно-комунікаційних засобів;
- спирається на самостійну пізнавальну, пошукову діяльність, самодисципліну тощо.

Призначення ДН у вищих педагогічних закладах – забезпечити ефективний безперервний процес навчання майбутніх учителів в онлайн-режимі, дати відповідний об'єм знань, умінь (володіння цифровими технологіями; обізнаність освітніми платформами тощо) майбутнім учителям мистецьких дисциплін, який визначений державними документами (освітніми програмами); сформувати компетентності та цінності у здобувачів онлайн-освіти, розширити мотиви «on-line», «of-line», змішаного навчання.

Безперечно, ДН майбутніх учителів мистецьких дисциплін здійснюється відповідно до освітніх програм закладів освіти та має забезпечувати виконання суб'єктами освітнього процесу державних стандартів освіти, а також може організовуватися за індивідуальним навчальним планом.

Організація такого освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів ДН, з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності студентів, а також здійснювати самоконтроль дистанційного освітнього процесу.

Технології ДН складаються з інформаційно-комунікаційних (технології створення, накопичення, зберігання та доступу до електронних освітніх ресурсів з навчальних дисциплін (інтегрованих, вибіркокових курсів), спеціалізованого програмного забезпечення тощо) та педагогічних технологій (технології опосередкованого активного спілкування педагога зі студентом з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи з структурованим навчальним матеріалом, представленим в електронному вигляді).

Основними перевагами вищої ДО Китаю є: професійна підготовка особами різного віку і соціальних верств населення, використання нетрадиційних методів навчання (телевізійні навчальні курси, радіо, телефон, Інтернет, онлайн дискусії тощо) та можливість самостійно навчатися у вільний час.

Серед наявних та часто використовуваних платформ (веб-форуми, веб-блоги, веб-орієнтовані середовища, месенджер) ДН в Україні, які надають освітні послуги («Прометей», «Blackboard», Moodle, Lotus Learning Space, Google Classroom, Skype, Cisco Webex, Wizer, My own conference, Screencast-O-Matic, PlayPosit тощо) та деякі соціальні мережі (служби, сервіси), які задіяні у ДН, заблоковані у Китаї (Facebook, Google, YouTube і Twitter). У КНР основою для ДН стали платформи XuetangX, iCourse, Cisco Webex, Seesaw, Wechat тощо. Для проведення відео-конференцій у КНР використовують Zoom, DingDing Talk, QQ.

Невід'ємною частиною ДО в Китаї є радіо- та телеуніверситети, освітні телепрограми, транснаціональне навчання, міжнародні предмети, які допомагають розкривати творчий потенціал майбутніх учителів.

Сьогодні при підготовці майбутніх учителів мистецьких дисциплін усе частіше використовують засоби ДН, серед яких електронні мережеві підручники; інформаційні ресурси; навчальні й контрольні завдання; електронні практикуми; дослідницькі проєктні роботи; кейс-технології, дистанційні олімпіади і конкурси, конференції. Ю. Линник класифікує засоби ДН на текстово-графічні, комп'ютерні та аудіовізуальні; електронні тексти та публікації; електронні програмно-педагогічні системи; сервіси та послуги мережі Internet [4].

Отже, засоби ДН – це комплекс текстово-графічних, інформаційно-комунікативних та навчально-методичних механізмів, пристроїв та програм, необхідних для здійснення якісного та ефективного, дидактично забезпеченого та контрольованого освітнього процесу в онлайн-режимі.

Звісно, у процесі ДН у вищих педагогічних закладах поєднуються, розвиваються та удосконалюються компетентності (інформативні, технологічні, соціальні, телекомунікаційні) як викладача, так і студента. Студенти набувають не тільки знання, а й вчать використовувати їх у

професійній сфері діяльності, здійснювати наукові розвідки та творчі пошуки, тому сьогодення висуває вимоги до кваліфікації педагогічного складу, щодо володіння ПК, сучасними цифровими технологіями, електронними програмами та обізнаності про освітню можливість Інтернет-мережі й освітні платформи.

Сьогодні, коли відбувається реформа освіти, в основу ДН закладається самостійна інтерактивна робота студента із спеціально розробленими матеріалами. У Китаї з'явилися електронні курси, навчальні предмети, наприклад «Мережева англійська мова» тощо. Модернізація сучасної ДО торкнулася навчальних планів та навчальних дисциплін, однак Міністерство освіти Китаю не вважає необхідним, потрібним і можливим повністю замінити університетське стаціонарне навчання дистанційною освітою. ДН розглядається як додаткова освіта, особливо після закінчення навчання у вищому освітньому закладі.

Зауважимо, що вимушений здобутий досвід масштабного ДН (онлайн-навчання, онлайн-виховання, змішаного навчання) став, безумовно, позитивною тенденцією розвитку вищої педагогічної освіти та стане у нагоді майбутнім учителям у подальшій професійній діяльності.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Ознайомлення з можливостями ДО, аналіз «стихійного» дистанційного освітнього процесу та масштабне ситуаційне дистанційне освітнє середовище в умовах карантину продемонстрували, що ДО – це не тільки освітній «паросток», який за допомогою відкритого та вільного використання всіх освітніх інтернет-ресурсів, комп'ютерних програм стає джерелом обміну професійним досвідом, але одночасно є освітнім інструментом, що сприяє формуванню пізнавальної активності і виконує виховну функцію, виховання провідних якостей особистості: активність і посидючість, самостійність і комунікативність, творчість, саморозвиток, самовиховання (особливо самодисципліна) і самовдосконалення.

Світовий «стихійний» освітній дистанційний процес продемонстрував, що ДН це – гнучкий, прозорий, масштабний освітній інструмент, який індивідуалізує і диференціює процес навчання, спрямовує і мобілізує всіх учасників освітнього процесу, адаптує та модернізує освітній процес у формат нового освітньо-інтернет-комунікаційного партнерства та світу інноваційних цифрових технологій пізнання світу.

Зазначена проблема виокремила подальший шлях удосконалення вищої освіти і продемонструвала сьогодні необхідність проектування, модернізування ДО у формат «екстрим-масштабного» навчання молоді. Еволюція системи освіти від класичного університету до віртуального вже розпочалася і перспективним важелем ефективної системи ДН вищої педагогічної освіти в екстрим-умовах є чітко організований педагогічний процес, розумний розподіл часу «on-line», «off-line», змішаного навчання та скоординовані дії й відповідальність усіх учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Назарко І.С. Використання засобів дистанційної освіти для підвищення ефективності навчального процесу у ВНЗ. *Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні технології в процесі підготовки фахівців», 03-04 квітня 2016 р.* : зб. наук. пр. / Міністерство освіти і науки України, Вінницький національний технічний університет [та ін.]. Вінниця : ВНТУ, 2016. С. 128-131.
2. Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс] : наказ МОН № 466 від 25.04.13 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
3. Світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти у вітчизняному контексті. Аналітична записка Електронний ресурс. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1693/>
4. Линник Ю. Засоби дистанційного навчання : інформаційно-методичні рекомендації для слухачів закладів післядипломної педагогічної освіти. Луцьк: Східноєвроп.нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 48с
5. Цюняк О.П. Професійна підготовка майбутніх педагогів засобами дистанційного навчання в умовах карантину. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2020. Вип. 1 (17). С.106-114.

DISTANCE EDUCATION TOOLS IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF ART DISCIPLINES

Wang Qihui

Supervisor: Anzhela Denysenko

The article deals with the relevance of distance education in the context of the global «Covid-19»-related problems in institutions of higher education (IHE). The disadvantages of large-scale distance learning during pandemic (in Ukraine and China) in the IHE were highlighted. The means of distance education in the process of training the art disciplines to future teachers in the format of «spontaneous» large-scale online learning mode are considered.

Key words: means of distance education, quarantine regime, future teachers of art disciplines.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МЕНЕДЖЕРА

Євдокімов С. В.

Науковий керівник: Гречаник О. Є.

У статті визначено основні принципи, умови й засоби формування інформаційної культури менеджера.

Ключові слова: менеджер, інформаційна культура, інформатизація, принципи, умови, засоби.

Постановка проблеми. Масштаби й ефективність використання комп'ютерної техніки та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій зумовлюють високі вимоги до рівня інформаційної культури фахівців у різних галузях знань. Саме тому інформаційна культура розглядається зараз